

รายวิชา ภาษาไทย

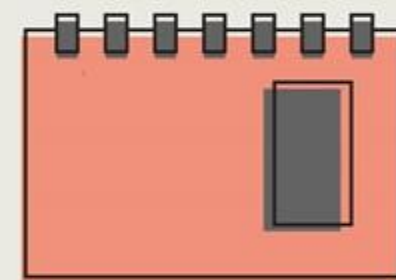
รหัสวิชา ท๑๔๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ผู้สอน ครูวรรณรี วุ่นนุรักษ์

เรื่อง สร้างสรรค์สัมผัส

ก ข ค

๔

สร้างสรรค์สัมผัส

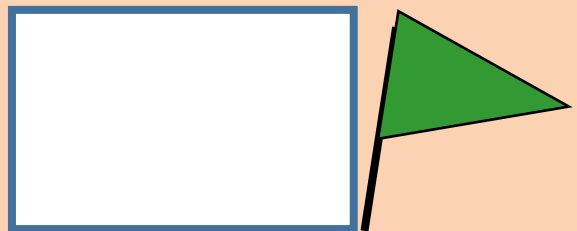
จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกลักษณะการแต่งบทร้อยกรอง แผนผัง และลักษณะสัมผัสของกลอนสี่ได้
๒. เขียนแผนผังกลอนสี่และลักษณะสัมผัสได้ถูกต้อง
๓. มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และรับผิดชอบ

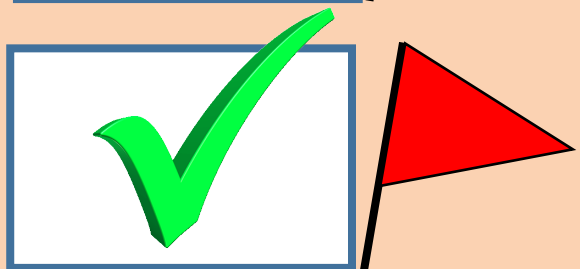
“ คำไทยใช้ให้ถูก ”

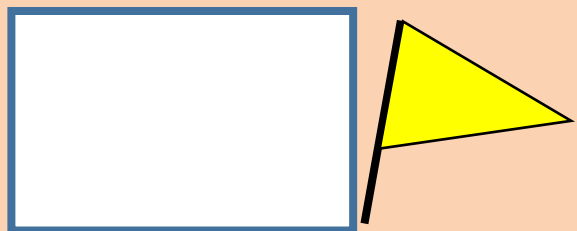
จงหาคำที่เขียนถูกต้อง

๑. ~~ส~~ดวก (สะดวก)

๒. สักหลาด

๓. สั้งเก~~ง~~ (สั่งเกต)

“คำนี้มี ความหมาย”

เสียงพูด

สัมผัส

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ.๒๕๕๔ ให้ความหมายว่า

- (๑) ก. ถูกต้อง, แต่ะต้อง, กระทบกัน,
- (๒) ก. คล้องจองกัน เช่น คำในกลอนบทนี้สัมผัสกันดี. (ป. สมพสุต; ส. สัมปฤศ).
- (๓) น. การถูกต้องที่ทำให้เกิดความรู้สึก
- (๔) น. ความคล้องจองของถ้อยคำ (ป. สมพสุต; ส. สัมปฤศ).
- (๕) น. ข้อบังคับที่ใช้ในฉันทลักษณ์เพื่อให้เสียงรับกัน. (ป. สมพสุต; ส. สัมปฤศ).

ลูกคำของ "สัมผัส" คือ สัมผัสนอก สัมผัสสระ สัมผัสอักษร สัมผัสใน

“รู้ไว้ใช่ว่าใส่บาตรแบกหาม”
// เรียนรู้ หรือศึกษาไว้ก็ไม่ได้ลำบาก หรือเสียหายอะไร

เพลงสวัสดี

ขอสวัสดี

วันนี้พบครู

มีครูมีหนู

เรียนรู้ร่วมกัน

รักเรียนรำร้อง

ร้อยกรองของไทย

กลอนสี่เสียงใส

เรียนได้รู้ดี

ผู้แต่ง ครูลมัย มีชั้นหมาก

การแต่งบทร้อยกรอง

การแต่งบทร้อยกรองทุกประเภทจะต้อง
มีคำสัมผัส หรือคำที่มีเสียงคล้องจองกัน
จึงจะทำให้บทร้อยกรองนั้นมีความไพเราะ
คำสัมผัสคล้องจอง มี ๒ ประเภทคือ

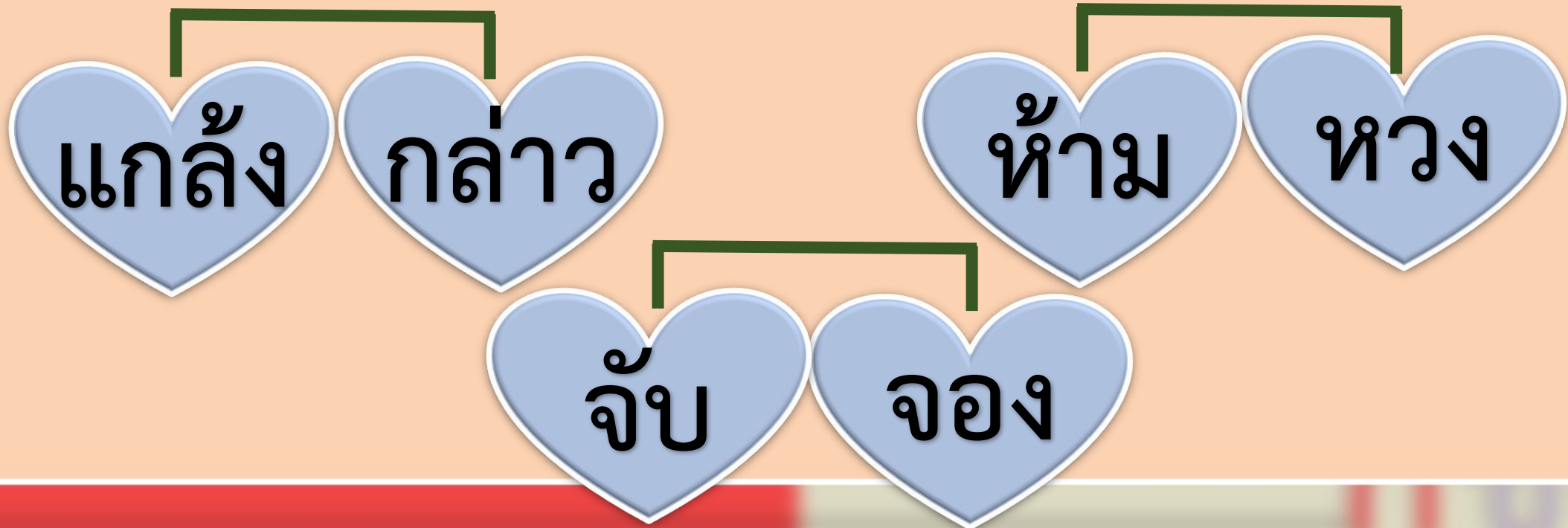
๑. สัมผัสสระ

ใช้คำที่ประสมด้วยสระที่มีเสียงเดียวกัน ถ้ามีตัวสะกด
ต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน

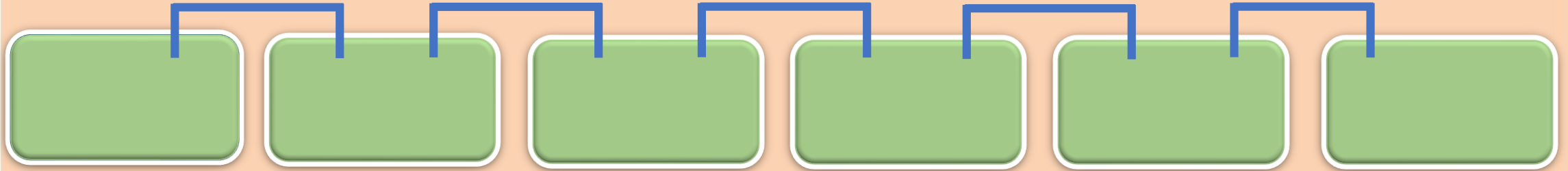
๒. สัมผัสพยางค์ชนะ

ใช้คำที่มีเสียงพยางค์ชนะต้นเดียวกันส่งสัมผัสกัน
บางครั้งเรียกว่าสัมผัสอักษร

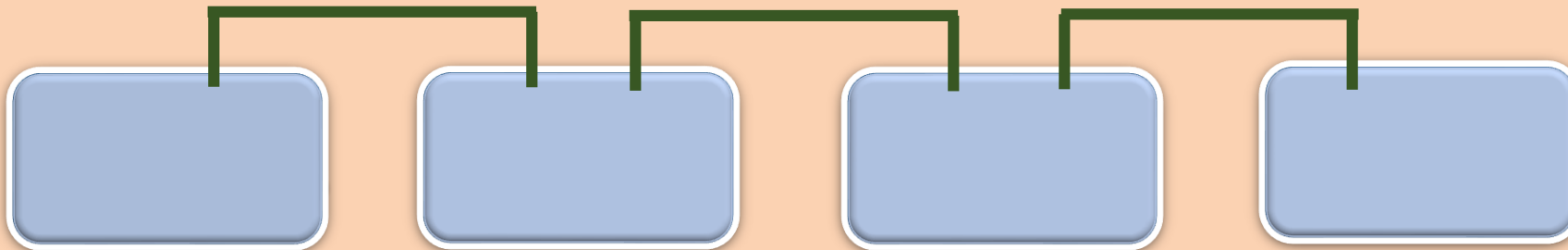

คำสัมผัสคล้องจอง ที่ใช้ในการแต่งบทร้อยกรอง
มักจะอยู่ในรูปกลุ่มคำ ซึ่งมีตั้งแต่ ๒ กลุ่มขึ้นไป
มีจังหวะการสัมผัสและตำแหน่ง คำสัมผัสแตกต่างกัน

๑. สัมผัสสระ กลุ่มคำ ๒ พยางค์

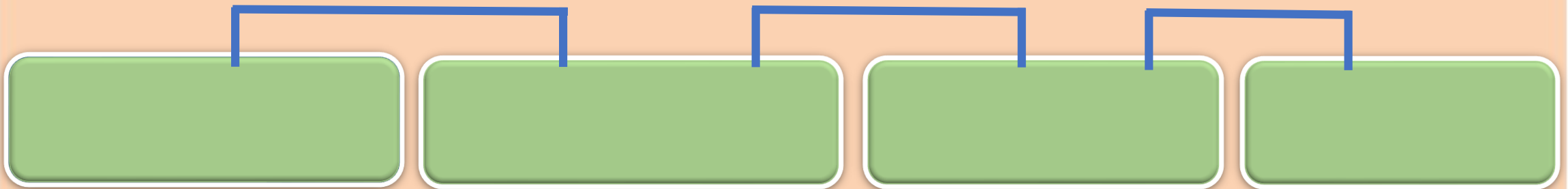

๒. สัมผัสอักษร/พยัญชนะ

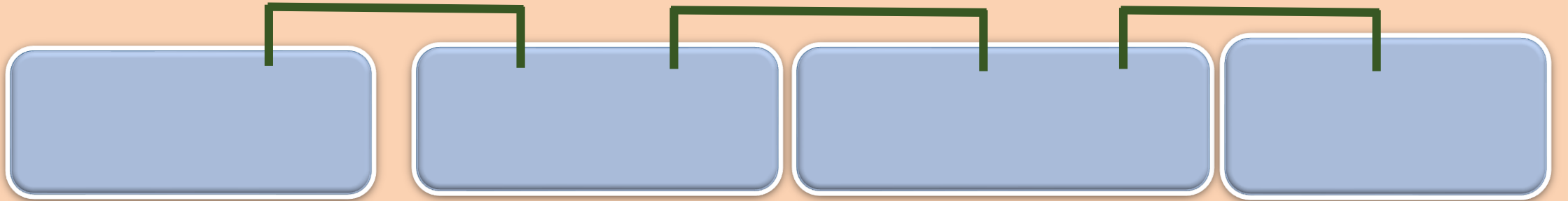

๓. กลุ่มคำ ๓ พยางค์ คำสุดท้ายยกกลุ่มหน้าสัมผัส
กับคำที่ ๑ หรือคำที่ ๒ ของกลุ่มหลัง เช่น

สัมผัสสระ กลุ่มคำ ๓ พยางค์

สัมผัสอักษร กลุ่มคำ ๓ พยางค์

การรู้จักจัดจังหวะคำคล้องจองตามจังหวะสัมผัส
และตำแหน่งคำสัมผัสที่แตกต่างกันจะเป็นพื้นฐาน
ในการแต่งบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น

“คำบนดาดใจ”

ดล, ดลบันดาล, ดลใจ

คำ ๑ พยางค์

รถ มด ดิน กิน เกลือ เหลือ
วัง รัง แปลก แยก กลอน หลอน
โต โค เมือง เรือง

คำ ๒ พยางค์

เตือนใจ ในเรื่อง เมืองไทย

วันนี้ มีสุข ทุกที่

บ้านเรือน เหมือนกัน บันดาล

คำ ๓ พยางค์

ชมดอกไม้ ในสวนศรี มีหลากหลายพันธุ์

นักเรียนดี เพราะมีครู คอยดูแล

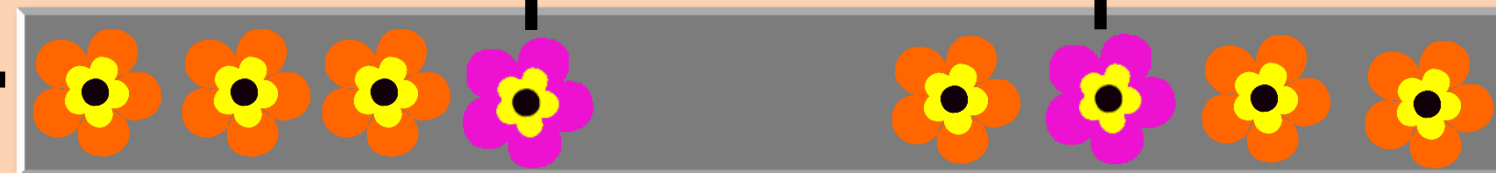
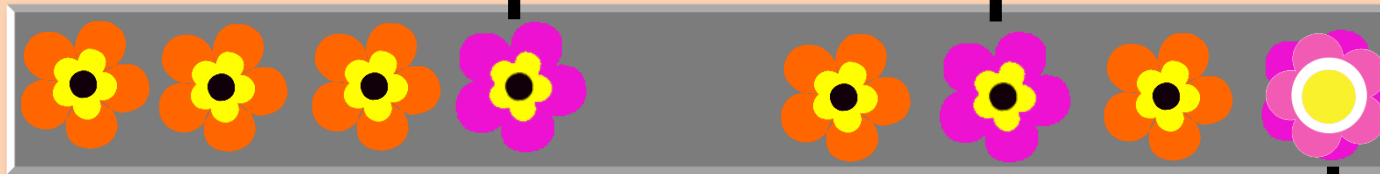
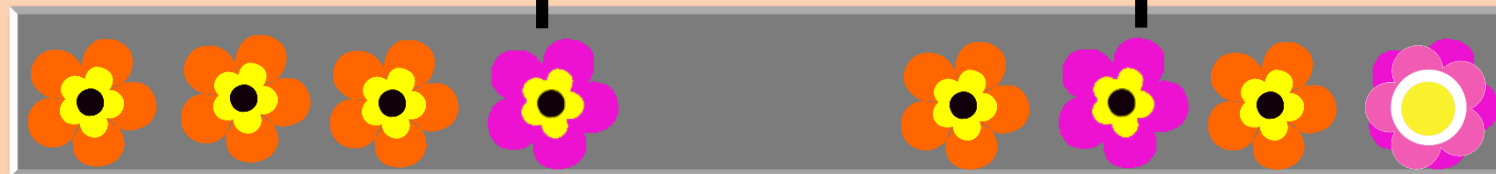
ซิงกีร์รา ช่างก็แรง กินแกงร้อน

“เรียงถ้อยร้อยคำ”

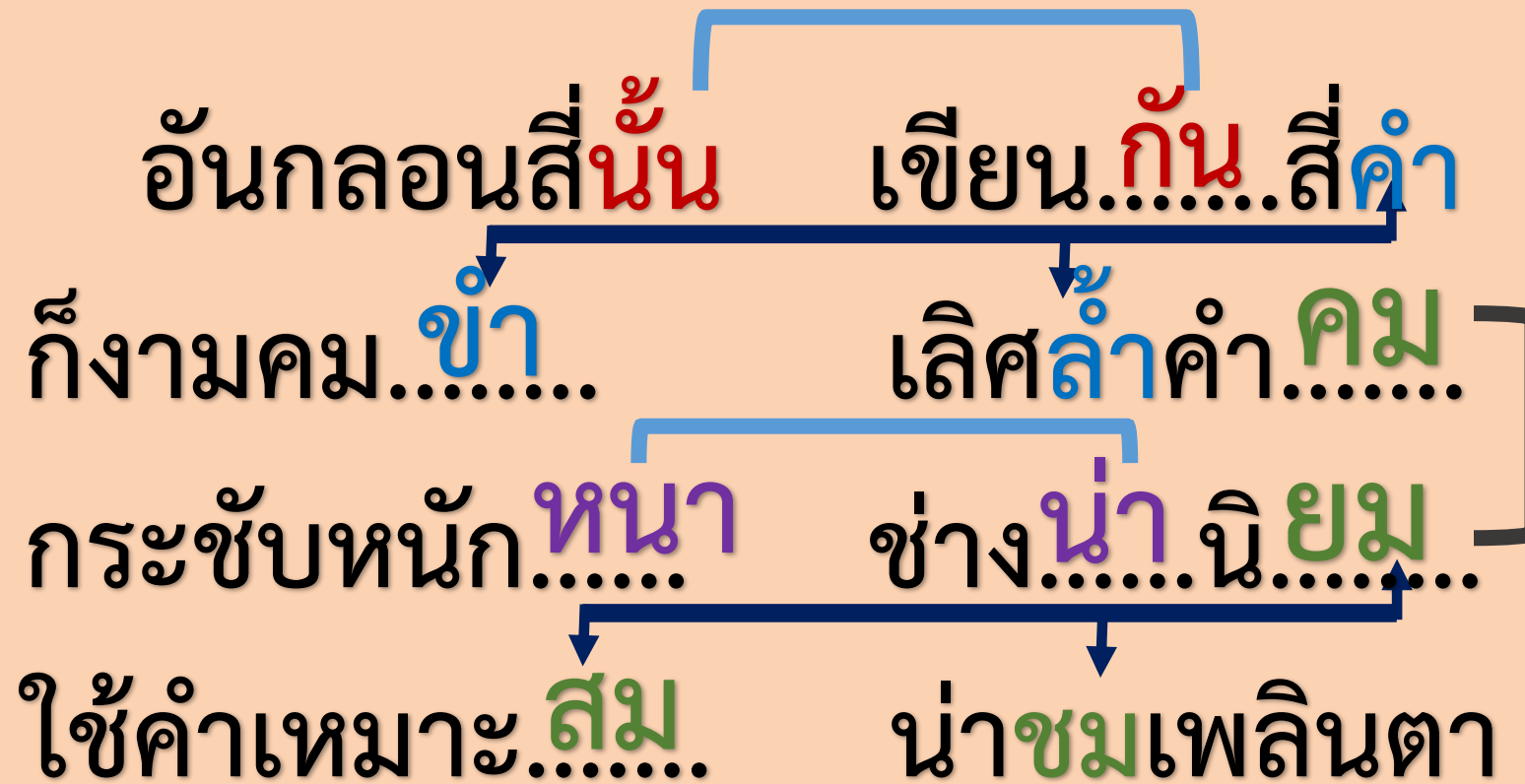
แผนผังกลอนสี่

๑ บท

สัมผัสระหว่างบท

กลอนสี่

กลอนสี่นี้
พวกหนูจง...
สี่วรรคหนึ่ง...
สังเกตให้...

วรรค...สี่คำ
ฝึก...ให้...
จำ...ถ้วน...
บอก...สัมผัส

การแต่งกลอนให้ไพเราะต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง

๑. จังหวะลักษณะถูกต้อง
๒. มีสัมผัสคล้องจอง
๓. เนื้อหาถูกต้อง

กิจกรรมใบงานที่ ๐๕

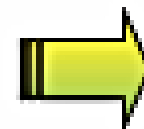
คำสั่ง โยงสัมผัสภายในวรรคของกลอนสี่แล้วนำคำสัมผัสมาเขียนลงในช่องว่าง

ตัวอย่าง มองดูหมู่ดาว แสงพราวดาวเด่น ➡

ดู-หมู่
พร-าว-ดาว

๑.

คนไทยใจงาม สยามงามยิ่ง

.....

.....

.....

กิจกรรมใบงานที่ ๐๕

คำสั่ง โยงสัมผัสภายในวรรคของกลอนสี่แล้วนำคำสัมผัสมาเขียนลงในช่องว่าง

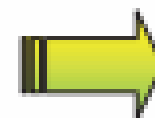
ตัวอย่าง มองดูหมู่ดาว แสงพราวดาวเด่น ➡

ดู-หมู่
พร-าว-ดาว

๒.

อาหารจานเผ็ด

รสเด็ดเปิดต้น

.....

.....

.....

กิจกรรมใบงานที่ ๐๕

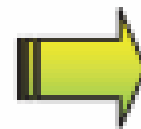
คำสั่ง โยงสัมผัสภายในวรรคของกลอนสี่แล้วนำคำสัมผัสมาเขียนลงในช่องว่าง

ตัวอย่าง มองดูหมู่ดาว แสงพราวดาวเด่น ➡

ดู-หมู่
พร-าว-ดาว

๓.

รักใดไหนเล่า เทียบเท่าเรารัก

.....

.....

.....

กิจกรรมใบงานที่ ๐๕

คำสั่ง โยงสัมผัสภายในวรรคของกลอนสี่แล้วนำคำสัมผัสมาเขียนลงในช่องว่าง

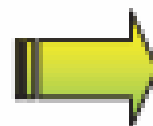
ตัวอย่าง มองดูหมู่ดาว แสงพราวดาวเด่น ➡

ดู-หมู่
พร-าว

๔.

ของขวัญวันนี้

ผ้าดีสีสวย

.....

.....

.....

กิจกรรมใบงานที่ ๐๕

คำสั่ง โยงสัมผัสภายในวรรคของกลอนสี่แล้วนำคำสัมผัสมาเขียนลงในช่องว่าง

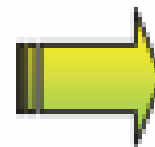
ตัวอย่าง มองดูหมู่ดาว แสงพราวดาวเด่น ➡

ดู-หมู่
พร-าว-ดาว

๕.

ดีดสีดีเป่า

ขลุ่ยเจ้าเลาไหน

.....
.....

กิจกรรมใบงานที่ ๐๖

คำสั่ง เลือกคำที่กำหนดเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์กลอนสี่

บทที่ ๑	⇒	งดงาม	ชูช่อ	สีสด	สีคราม
บทที่ ๒	⇒	ดอกไม้	ช่อนเกล	ไผ่ผืน	ฟุ้งไป

มาลี..... หมดจด.....

ไต้ฟ้า..... ไสว.....

หมุ่นก..... ต่างบิน.....

ตามกลิ่น.....ตามลม

สรุป

กลอนสี่เป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนที่มีฉันทลักษณ์
แผนผัง และลักษณะของคำสัมผัส แบบกลอนทั่วไป คือ
คำสุดท้ายวรรคหน้าสัมผัสกับคำที่สองของวรรคหลัง และ
คำสุดท้ายวรรคที่สองสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคที่สาม
ส่วนสัมผัสระหว่างบทก็เช่นเดียวกัน คือ คำสุดท้ายวรรคที่สี่
ของบทแรก สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองของบทถัดไป

“ของฝากจากครู”

ของที่ระลึก, ของกำนัล

